

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij enkele fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over zijn brief d.d. 13 november 2018 inzake Evaluatie Eenheid Huwelijksdwang (Kamerstuk 32 175, nr. 64).

De voorzitter van de commissie,
Pia Dijkstra

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng leden VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de evaluatie van de eenheid huwelijksdwang. Zij hebben hierbij nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie zijn nog altijd van mening dat de problematiek die de aanleiding vormde tot het amendement-Ten Broeke c.s. (Kamerstuk 34 550 V, nr. 52) urgentie verdient. De institutionele vormgeving is daarbij secundair. Een integrale aanpak van een afschuwelijk fenomeen moet centraal staan. De genoemde leden constateren dat dit fenomeen nog altijd actueel is. Nederlandse meisjes en vrouwen zijn en worden immers nog steeds het slachtoffer van huwelijksdwang. Daarmee wordt hen het onvervreembare recht ontnomen om hun leven in te richten zoals zij dat zelf willen. Dat is als het aan de genoemde leden ligt ontoelaatbaar. Zij rekenen erop dat het kabinet die mening deelt.

In de brief schrijft de Minister dat de eenheid kennis en informatie over huwelijksdwang en achterlating heeft verzameld. Kan hij aangeven wat hij met deze informatie wordt gedaan? Hoe wordt de zogeheten «follow-up» geborgd?

Ook schrijft de Minister dat diplomatieke en consulaire medewerkers zijn getraind op het gebied van huwelijksdwang. Daarbij zou in het bijzonder zijn ingezet op capaciteit van de ambassades (geaccrediteerd) in Irak, Somalië, Soedan, Pakistan en Marokko. Kan de Minister aangeven of deze trainingen ook in de toekomst worden voortgezet? Kan hij daarnaast aangeven wat hij in deze context bedoelt met de term «focuslanden»? Verwijst hij hiermee naar de focuslanden van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, of hanteert het ministerie eigen focuslanden als het gaat om huwelijksdwang? In dat geval zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd of, buiten de top vijf van het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (LKHA), nog andere landen tot de «focuslanden» behoren, en welke dat dan zijn.

De leden van de VVD-fractie vinden het daarnaast van groot belang dat het kabinet de strijd tegen huwelijksdwang zo intensief mogelijk voortzet. Kan het kabinet garanderen dat het blijft inzetten op het probleem dat aan de oprichting van de eenheid ten grondslag lag, namelijk de preventie van huwelijksdwang en het opkomen voor de slachtoffers?

De leden van de VVD-fractie hebben daarnaast een vraag over de omvang van het probleem. Een van de redenen om destijds een amendement in te dienen, was de overtuiging dat het kabinet niet enkel moet wachten tot slachtoffers zich melden, maar dat het kabinet ook actief op zoek moet gaan naar gevallen, aangezien slachtoffers de juiste instanties niet altijd weten te vinden. Hoe gaat het kabinet invulling geven aan de wens van de Kamer om in de strijd tegen huwelijksdwang ook echt proactief te werk te gaan? En kunnen de genoemde leden de overweging om onderzoek te doen naar de beweegredenen om zich te melden zo begrijpen dat ook wordt onderzocht wanneer wel en niet wordt overgegaan tot een melding bij de autoriteiten?

Specifiek vinden de genoemde leden het belangrijk dat het kabinet geld beschikbaar houdt om bij eventuele terugkeer de tickets van de slachtoffers te financieren. De Minister schrijft dat hiertoe «voor noodgevallen [...] een bedrag beschikbaar [is] gesteld». Kunnen de leden van de VVD-fractie deze zin zo opvatten dat de essentie van het ticketfonds intact blijft?

De Minister schrijft dat wordt overwogen om aanvullende hulp te financieren, zoals bijvoorbeeld de kosten voor het verblijf in een *safehouse*. Hoe concreet is deze verkenning? Zijn hier al concrete stappen in gezet? Zo ja, welke?

Ook schrijft de Minister dat «met overheidscampagnes het signaal [kan] worden afgegeven dat zelfs wanneer een slachtoffer niet in Nederland hulp heeft gezocht, deze persoon ook in het buitenland bijgestaan wordt door het Ministerie van Buitenlandse Zaken.» Tegelijkertijd constateren de leden van de VVD-fractie dat het ministerie zelden wordt genoemd in deze campagnes. Hoe gaat de Minister ervoor zorgen dat slachtoffers het ministerie en de diverse posten ook echt weten te vinden?

In de evaluatie beschrijft de Minister de «nauwe samenwerking» met partners in het werkveld. Wordt *Femmes For Freedom*, de organisatie die meerdere keren in de evaluatie wordt genoemd, ook beschouwd als partner bij de aanpak van huwelijksdwang?

Tot slot hopen de leden van de VVD-fractie dat het kabinet iets concreter kan maken hoe de toekomstige aanpak eruitziet en wat wel en niet van het kabinet kan worden verwacht. Kan de Minister aangeven bij wie een buitenstaander, die vermoedt bekend te zijn met een geval van huwelijksdwang waarbij het slachtoffer onder dwang naar het buitenland is ontvoerd, zich moet melden? Wanneer wordt het Ministerie van Buitenlandse Zaken betrokken? En wat kan het ministerie betekenen als de lokale autoriteiten wel of niet hun medewerking verlenen aan opsporing en eventueel zelfs ingrijpen? Kan vervolgens worden geholpen bij de terugkeer naar Nederland? En zijn er vervolgens *safehouses* beschikbaar voor het slachtoffer in kwestie?

Inbreng leden PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsbrief met de evaluatie van de Eenheid Huwelijksdwang. Centraal bij deze eenheid staat de opsporing en repatriëring van slachtoffers van huwelijksdwang, zo staat in de toelichting bij het amendement dat aanleiding vormde tot oprichting van de eenheid.

Maar in hoeveel gevallen is het sinds de oprichting van de eenheid daadwerkelijk tot de repatriëring van slachtoffers naar Nederland gekomen? En hoe verhoudt dit cijfer zich ten opzichte van de cijfers in de periode vóór de oprichting van de eenheid?

In de brief staat dat Buitenlandse Zaken in 2017 in twintig zaken consulaire bijstand heeft verleend, waarvan bij vier zaken sprake is geweest van huwelijksdwang. Kan inmiddels ook aangegeven worden hoe deze cijfers er (al dan niet voorlopig) uitzien over 2018?

In de bijlage bij de regeringsbrief staat dat er soms «onoverkomelijke belemmeringen» zijn bij het verlenen van consulaire bijstand aan slachtoffers van huwelijksdwang. Dit zou mede te wijten zijn aan de geldende lokale wet- en regelgeving waarvan met name vrouwen en minderjarigen de dupe zijn. Kan de Minister enkele voorbeelden geven van deze zogenaamde «onoverkomelijke belemmeringen» op het gebied van wet- en regelgeving? Waar moet aan gedacht worden en wordt de consulaire bijstand ook belemmerd of verhinderd door sharia wetgeving? In hoeveel gevallen heeft zich dat voorgedaan?

De leden van de PVV-fractie merken op dat de slachtoffers van huwelijksdwang en achterlating naast de Nederlandse nationaliteit vrijwel altijd over een andere nationaliteit beschikken. Geldt dat ook voor de daders?

Tot slot willen de leden van de PVV-fractie graag wat meer inzicht in de kosten (inclusief oprichting) van de Eenheid Huwelijksdwang. Vallen deze binnen het door het amendement vrijgespeelde budget?

Inbreng leden D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met veel interesse kennisgenomen van de evaluatie van de Eenheid Huwelijksdwang. Zij hebben zich destijds met volle overtuiging achter dit initiatief geschaard en onderstrepen het belang van de werkzaamheden van een dergelijke eenheid. Het tegengaan van huwelijksdwang en achterlating blijft wat de aan het woord zijnde leden betreft van onverminderd groot belang.

De leden van de D66-fractie vragen zich af in hoeverre gesproken kan worden van een aparte «eenheid» of team binnen het Ministerie van Buitenlandse Zaken? Zij lezen in de evaluatie dat van een kleinschalige, aparte eenheid inmiddels is overgegaan tot één beleidsmedewerker Familiezaken die de verantwoordelijk is voor de coördinatie van beleid en uitvoering. Waar bestond deze eerdere kleinschalige, aparte eenheid uit? Hoeveel fte waren hieraan verbonden? Begrijpen de aan het woord zijnde leden goed dat deze aparte eenheid nu niet meer bestaat?

De leden van de D66-fractie merken op dat het aantal concrete gevallen van huwelijksdwang waar Buitenlandse Zaken bijstand aan heeft verleend, met 4 opvallend laag is. Zij vragen zich af waarom deze resultaten zo achterblijven? Kan de Minister in het antwoord de aanpak in andere landen zoals het VK en Noorwegen betrekken, waarin wel een aparte eenheid belast is met deze werkzaamheden, in plaats van de Nederlandse aanpak, waarbij dit is verspreid over het ministerie?